
Tutkimus koronapandemian ja etätyön vaikutuksista journalistien työhön

raportti

Kesäkuu 2021

Klas Backholm
Åbo Akademi

Tuomas Aalto
Journalistiliitto

Tutkimuksen tausta ja osallistujat

Journalistiliitto ja Åbo Akademi laativat yhdessä tutkimuksen, jonka tarkoitus oli selvittää, kuinka Suomen Journalistiliiton jäsenet ovat kokeneet koronapandemian aiheuttamat muutokset työhönsä. Tutkimuksessa kysyttiin erityisesti koronapandemian aikaisesta etätöyöhön siirtymisestä, sen hyvistä ja huonoista puolista sekä vaikutuksesta jäsenten työhön ja hyvinvointiin.

Tutkimusaineisto koottiin kyselylomakkeella, joka lähetettiin liiton jäsenille tammi-helmikuussa 2021. Noin 6 500 jäsentä sai lomakkeen, joista 838 vastasi. Vastaajat olivat 24–65-vuotiaita kaikkien vastaajien keski-ikä ollessa 48 vuotta. Enemmistö 585 (70 %) oli naisia. Naiset olivat hieman nuorempia kuin miehet (naisten keski-ikä 47, miesten 49 vuotta). 61 % (512 henkilöä) kuului 1–2 henkilön kotitalouteen, loput yli kolmen henkilön kotitalouteen.

Vastaajista 552 (66 %) työskenteli toimittajina. Muut työskentelivät muissa viestintä- tai tiedotusalan tehtävissä. 23 % (196 henkilöä) työskenteli johtajana tai muissa esimiestehtävissä (esim. tiiminvetäjänä tai uutispäällikkönä). Suurin osa 764 (91 %) oli vakituudessa työsuhhteessa, loput työskentelivät erilaisissa tilapäisissä työsuhhteissa. Freelancereita tai muita yrittäjiä ei otettu mukaan tutkimukseen.

Kyselylomakkeen kysymykset otettiin suurelta osin vastaavasta tutkimuksesta, jonka Norjan Journalistiliitto toteutti vuonna 2020. Kysymyksiä tullaan myös käyttämään amerikkalaisessa tutkimuksessa kesällä 2021.

Raportin rakenne

Alla esitellään tutkimuksen keskeiset tulokset viitenä osiona: etätöyön määrä ja puitteet koronapandemian aikana, työnantajan toiminta koronapandemian aikana, etätöyön korostuneet hyvät puolet, etätöyön korostuneet huonot puolet sekä vastaajien ajatukset etätöyöstä koronapandemian jälkeen. Lopuksi esitetään yhteenveto osioista ja nostetaan esille yleisiä suuntauksia.

Jokaisen osion kohdalla esitellään ensin kaikkien osallistujien vastaukset kysymyksiin. Sen jälkeen tarkastellaan eroja nuorempien ja vanhempien vastaajien välillä, naisten ja miesten välillä sekä erikokoisten kotitalouksien välillä.¹ Vain merkittävät erot ryhmien välillä ilmoitetaan. Ne osallistujat, jotka eivät ole osanneet tai halunneet vastata johonkin kysymykseen, on jätetty pois ryhmien välisistä vertailuista. Sellaisten vastausten määrä ilmoitetaan alaviitteessä.

Joidenkin kysymysten kohdalla osallistujien piti valita vastausasteikoista – ei lainkaan, vähän, jossain määrin, melko paljon ja erittäin paljon – missä määrin he ovat samaa mieltä väittämän kanssa. Raportin analyysissä nämä vastausvaihtoehdot on tarvittaessa koodattu niin, että

¹ Myös esimiesten ja muiden työntekijöiden välisiä eroja sekä vakituisten työntekijöiden ja muunlaisissa työsuhhteissa olevien henkilöiden välisiä eroja tutkittiin. Alustavien analyysien mukaan näiden ryhmien välillä ei ole merkittäviä eroja. Analyysia ei siksi ole otettu mukaan raporttiin.

kolme viimeksi mainittua vaihtoehtoa on laskettu myöntäväksi vastaukseksi ja muut kieltäväksi vastaukseksi.²

Etätyön määrä ja puitteet koronapandemian aikana

Vastaajilta kysyttiin, onko työnantaja määrännyt heidät tekemään etätöitä, missä määrin he ovat tehneet etätöitä ennen koronapandemiaa ja sen aikana, onko vastaajilla ollut enemmän vaiko vähemmän työtehtäviä kuin yleensä, onko heillä ollut käytössään etätyöhön soveltuva tila ja ovatko he kärsineet tilan puutteesta sen takia, että useampi kotitalouden jäsen on opiskellut tai työskennellyt kotona samanaikaisesti (Kuvio 1).

Vastanneista etätyötä tekevien määrä oli melko suuri. Työnantaja oli määrännyt enemmistön vastaajista (79 %, 662 henkilöä) työskentelemään kotona tai tekemään etätöitä jossain vaiheessa koronapandemian aikana.³ Vastanneista 84 % (706 henkilöä) oli tehnyt ainakin jonkun verran etätöitä koronapandemian aikana.⁴ Ennen koronapandemiaa 23 % (191 henkilöä) oli tehnyt etätyötä.⁵

Työtehtävien määrä oli kasvanut kaikista vastaajista kolmanneksella: 35 % (286 henkilöä) vastasi, että heillä on ollut enemmän työtehtäviä kuin yleensä⁶, kun taas 9 prosentilla (71 henkilöä) oli ollut tavallista vähemmän työtehtäviä.⁷

Vastaajat olivat melko tyytyväisiä etätyön puitteisiin. Vastaajista 81 prosentilla (677 henkilöä) oli kodin- tai muu tila, joka on toistaiseksi toiminut tarpeeksi hyvin etätyössä.⁸ 25 % (210 henkilöä) oli kärsinyt tilan puutteesta sen vuoksi, että useampi perheenjäsen opiskelee tai tekee töitä kotona samanaikaisesti.⁹

² Jos sinulla on kysymyksiä metodologiasta tai tutkimuksen toteutuksesta, ota yhteyttä raportin kirjoittajiin.

³ 34 henkilöä, 4 % ei osannut sanoa / ei vastannut.

⁴ 4 henkilöä, 0,5 % ei osannut sanoa.

⁵ 2 henkilöä, 0,2 % ei osannut sanoa.

⁶ 78 henkilöä, 9 % ei osannut sanoa.

⁷ 76 henkilöä, 9 % ei osannut sanoa.

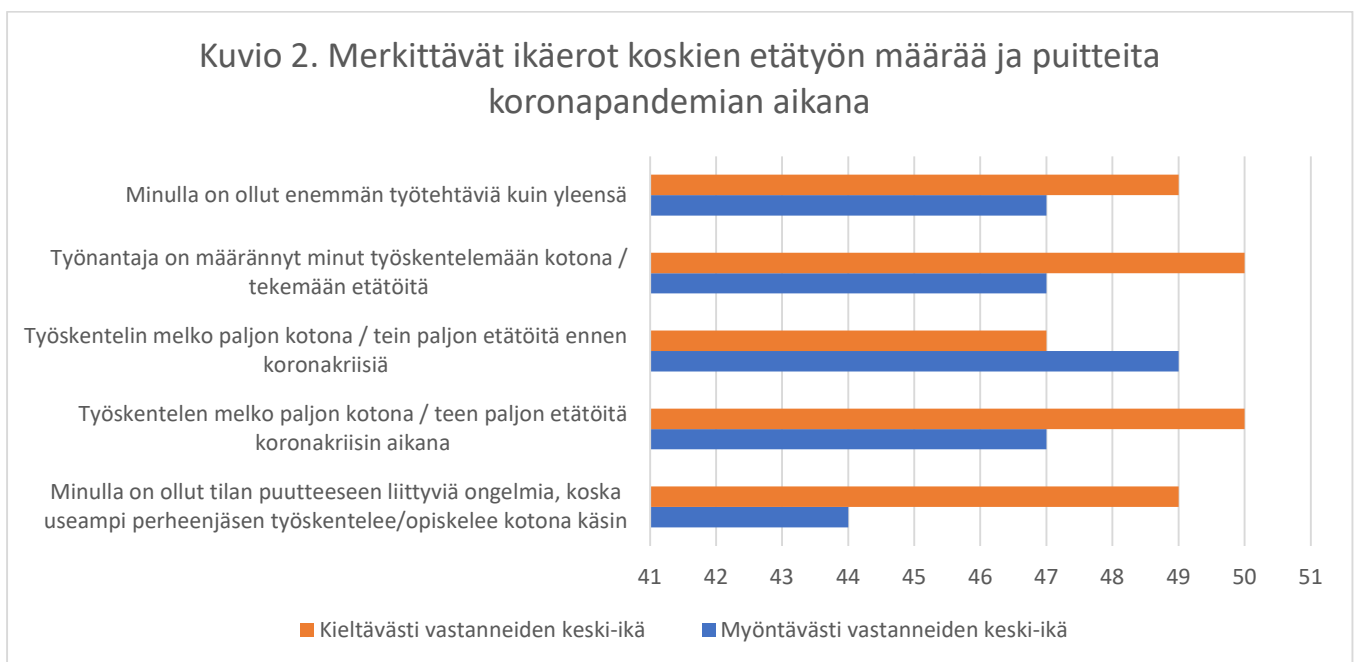
⁸ 40 henkilöä, 5 % ei osannut sanoa.

⁹ 41 henkilöä, 5 % ei osannut sanoa.

Myöntävästi ja kieltävästi vastanneiden välisiä eroja tutkittiin seuraavien jaottelujen perusteella: keski-ikä, sukupuoli (nainen/mies) sekä kotitalouden koko (kaksi henk. tai vähemmän / kolme henk. tai enemmän). Seuraavaksi esitellään vain merkittävät erot eri ryhmien välillä.

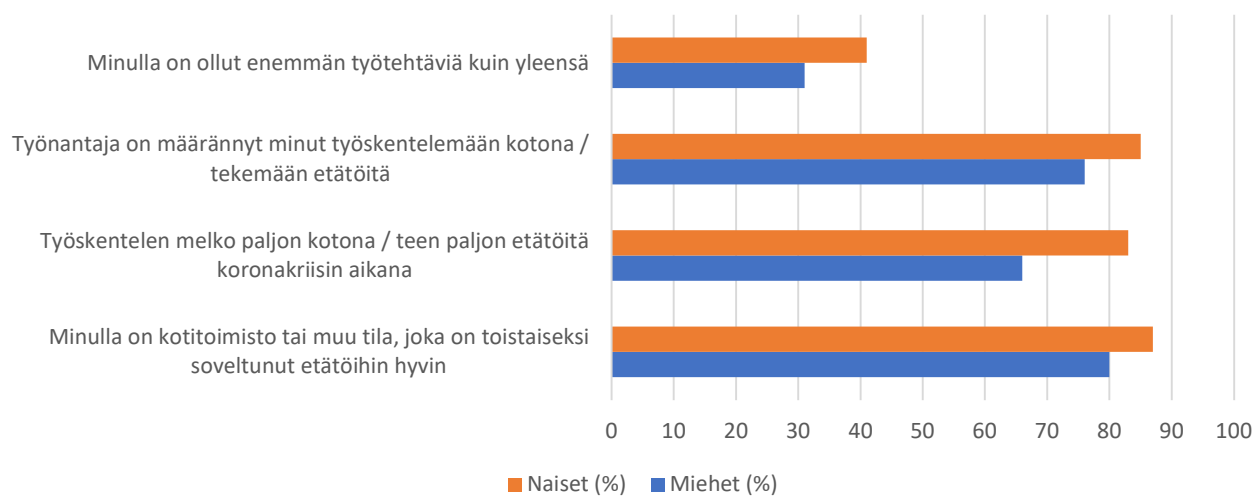
Ikäeroja tarkasteltaessa huomataan, että nuoremmilla oli ollut suurempia ongelmia liittyen etätöihin (Kuvio 2). Työtehtäviä oli tavallista enemmän niillä, joiden keski-ikä oli merkittävästi matalampi, vaikka ero myöntävästi ja kieltävästi vastanneiden iässä ei ollutkaan valtavan suuri (myöntävästi vastanneiden keski-ikä 47 vuotta, kieltävästi vastanneiden 49 vuotta). Nuorempia oli myös määrätty etätöihin enemmän (myöntävästi vastanneiden keski-ikä 47 vuotta, kieltävästi vastanneiden 50 vuotta). Ikäerot koskivat myös etätöiden määrää ennen koronapandemiaa (myöntävästi vastanneiden keski-ikä 49 vuotta, kieltävästi vastanneiden 47 vuotta) sekä etätöiden määrää koronapandemian aikana (myöntävästi vastanneiden keski-ikä 47 vuotta, kieltävästi vastanneiden 50 vuotta).

Korkeampi ikä oli selkeässä yhteydessä vähäisempään tilan puutteeseen. Nuoremmat olivat kärsineet enemmän tilan puutteesta, koska useampi perheenjäsen oli työskennellyt tai opiskellut kotona samanaikaisesti (myöntävästi vastanneiden keski-ikä 44 vuotta, kieltävästi vastanneiden 49 vuotta).

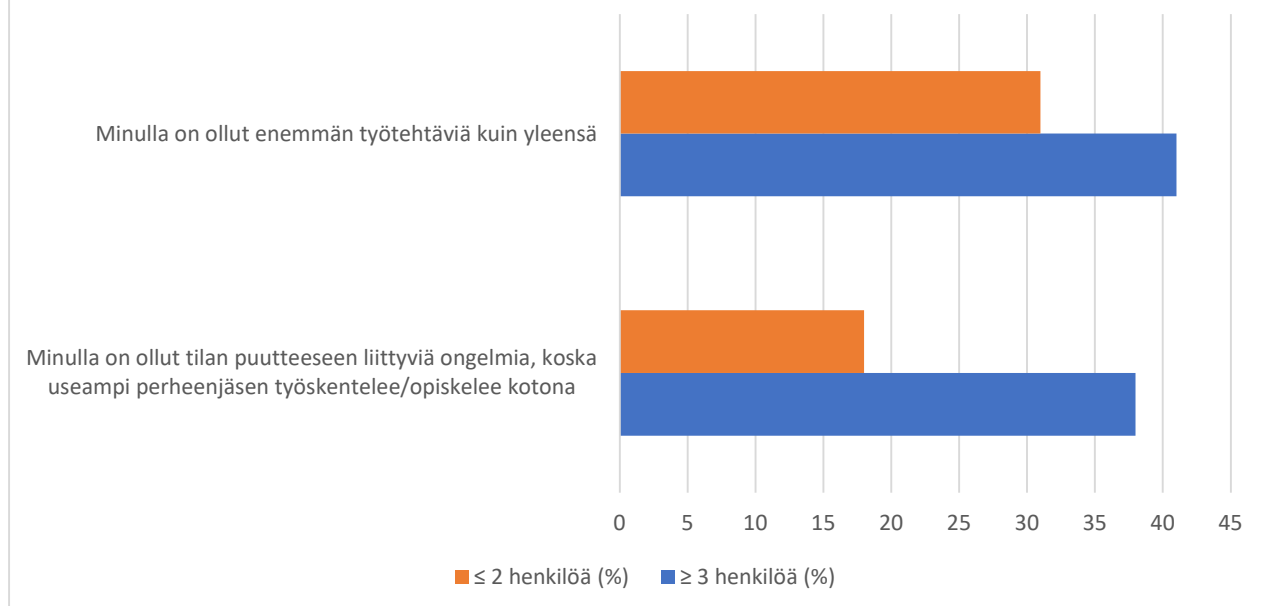
Mitä sukupuolten välisiin eroihin tulee, naisilla vaikuttaisi olleen enemmän työtehtäviä koronapandemian aikana (Kuvio 3). Naisista useampi (41 %, 215 henkilöä) oli sitä mieltä, että heillä on ollut enemmän työtehtäviä kuin yleensä (miehistä 31 %, 70 henkilöä). Merkittävä ero oli myös siinä, kuinka moni oli määrätty etätöihin: tämä koski useammin naisia (85 %, 475 henkilöä) kuin miehiä (76 %, 183 henkilöä). Naisista useampi (88 %, 511 henkilöä) ilmoitti myös työskennelleensä paljon kotona tai tehneensä paljon etätöitä koronapandemian aikana (miehistä 77 %, 191 henkilöä). Naiset (87 %, 487 henkilöä) kokivat kodin- tai muun tilansa paremmin etätöihin soveltuvammaksi kuin miehet (80 %, 186 henkilöä).

Kuvio 3. Merkittävät sukupuolierot koskien etätyön määrää ja puitteita koronapandemian aikana

Mitä kotitalouden kokoon tulee, työtehtävien määrä ja tilan puute oli suurempi ongelma niillä, jotka asuvat useamman ihmisen kanssa (Kuvio 4). 3 henkilön tai sitä suurempaan kotitalouteen kuuluvista suuremmalla osalla (43 %, 129 henkilöä) oli ollut tavallista enemmän työtehtäviä kuin niillä, joiden kotitalouteen kuuluu 1–2 henkilöä (34 %, 157 henkilöä). Suurempaan kotitalouteen kuuluvat olivat myös kärsineet enemmän tilan puutteesta tehdessään etätöitä (38 %, 124 henkilöä) kuin ne, jotka elävät pienemmässä kotitaloudessa (18 %, 86 henkilöä).

Kuvio 4. Merkittävät erot koskien etätyön määrää ja puitteita koronapandemian aikana

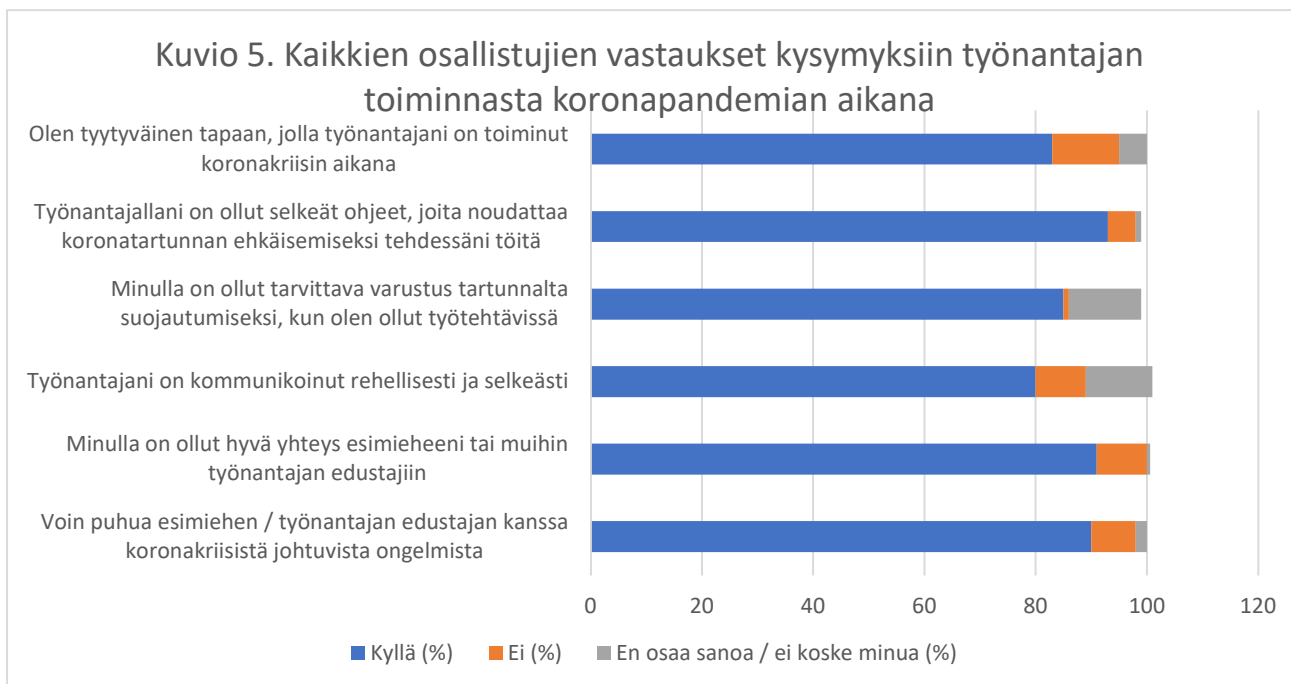

Työnantajan toiminta koronapandemian aikana

Vastaajilta kysyttiin, kuinka tyytyväisiä he olivat työnantajan toimintatapaan koronapandemian aikana, olivatko he saaneet riittävän selkeät ohjeet koronatartunnan ehkäisemiseksi ja tarvittavan varustuksen tartunnalta suojautumiseen, oliko työnantaja kommunikoinut riittävän selvästi, oliko heillä ollut hyvä yhteys esimieheensä tai muuhun työnantajan edustajaan ja voivatko he puhua työnantajansa kanssa päivittäisistä suoraan koronapandemiaan liittyvistä asioista (Kuvio 5).

Vastaajat olivat päällisin puolin tyytyväisiä työnantajaansa. 83 % vastanneista (697 henkilöä) olivat tyytyväisiä tapaan, jolla heidän työnantajansa on toiminut koronapandemian aikana.¹⁰ 93 % (783 henkilöä) katsoi saaneensa selkeät ohjeet siitä, miten suojautua tartunnalta työtehtävissä.¹¹ 85 % (716 henkilöä) mielestä heillä oli ollut tartunnalta suojautumiseen tarvittava varustus, kun he ovat olleet työtehtävissä, esimerkiksi haastatteluissa.¹²

Työnantajan viestintään ja yhteydenpitoon oltiin myös tyytyväisiä. Suurimman osa mielestä (80 %, 670 henkilöä) työnantaja oli kommunikoinut rehellisesti ja selkeästi.¹³ 91 prosentilla (761 henkilöä) oli hyvä yhteys esimiehiin tai muihin työnantajan edustajiin¹⁴, ja lähes yhtä moni (90 %, 752 henkilöä) katsoi voivansa puhua hyvin esimiehen tai työnantajan edustajan kanssa koronapandemiasta johtuvista ongelmista tai haasteista.¹⁵

Eroja tutkittiin myös ryhmien välillä. Merkittäviä eroja löytyi ainoastaan niissä analyyseissa, jotka perustuivat sukupuoleen ja myöntävästi ja kieltävästi vastanneiden keski-ikäen.

¹⁰ 45 henkilöä, 5 % ei osannut sanoa.

¹¹ 11 henkilöä, 1 % ei osannut sanoa.

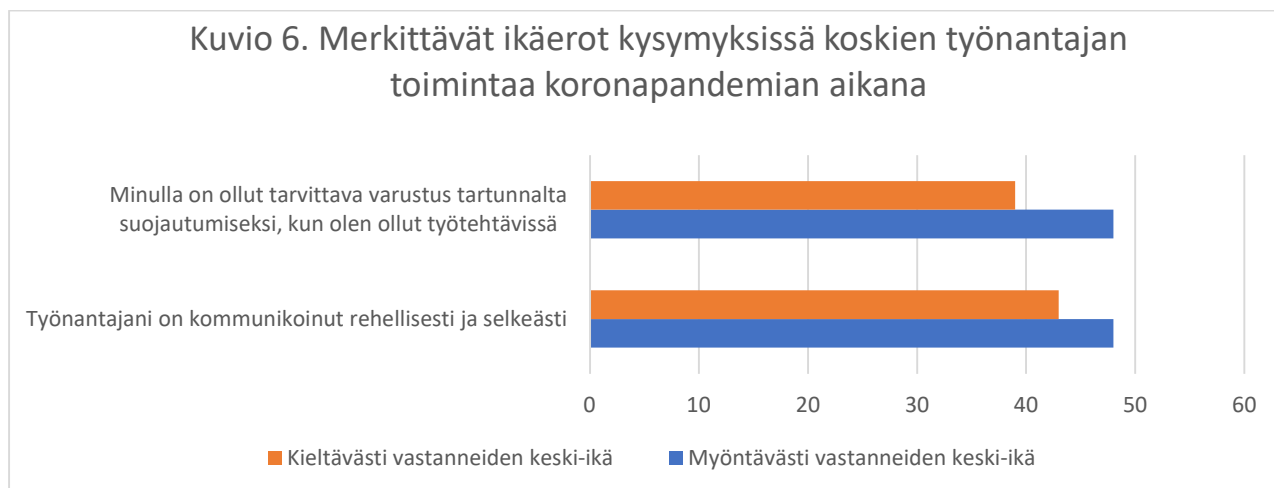
¹² 111 henkilöä, 13 % ei osannut sanoa.

¹³ 96 henkilöä, 12 % ei osannut sanoa.

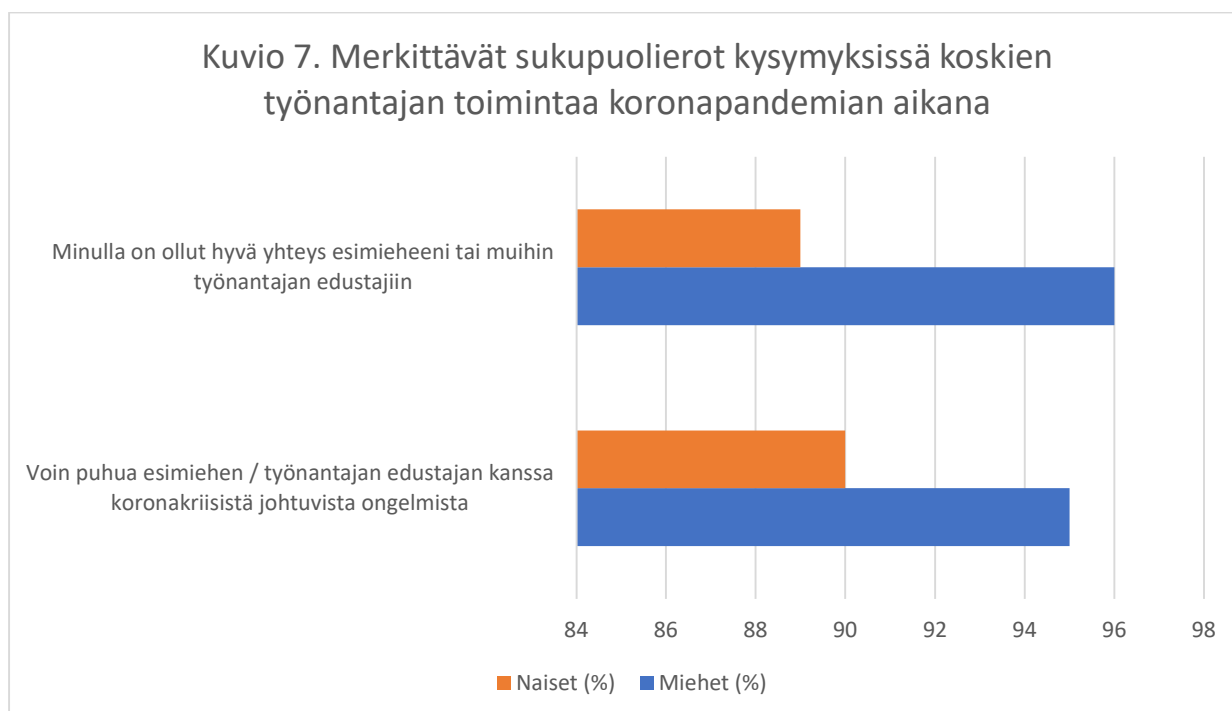
¹⁴ 5 henkilöä, 0,6 % ei osannut sanoa.

¹⁵ 18 henkilöä, 2 % ei osannut sanoa.

Keski-ikää tarkastellessa merkittävä ero oli kahden kysymyksen kohdalla. Nuoret olivat useammin sitä mieltä, etteivät he olleet saaneet työtehtävissä tartunnalta suojautumiseen tarvittavaa varustusta (Kuvio 6; kieltävästi vastanneiden keski-ikä 39 vuotta, myöntävästi vastanneiden 48 vuotta). Vanhemmat vastaajat olivat useammin sitä mieltä, että työnantaja on kommunikoinut rehellisesti ja selvästi (kieltävästi vastanneiden keski-ikä 43 vuotta, myöntävästi vastanneiden 48 vuotta).

Sukupuolten välisessä vertailuissa miehillä oli ollut useammin parempi yhteys esimieheen tai muuhun työnantajan edustajiin kuin naisilla (Kuvio 7; miehistä myöntävästi vastasi 96%, 239 henkilöä, naisista 89%, 518 henkilöä). Miehet olivat useammin myös sitä mieltä, että heidän on helppo kommunikoida esimiehen kanssa suoraan koronaan liittyvistä kysymyksistä (Kuvio 7; miehistä myöntävästi vastasi 95 %, 233 henkilöä, naisista 90 %, 515 henkilöä). Muihin asioihin miehet ja naiset olivat suurin piirtein yhtä tyytyväisiä.

Etätyön korostuneet hyvät puolet

Tutkimuksessa tarkasteltiin erilaisia tekijöitä, jotka liittyvät etätyön tuomiin muutoksiin ja mahdollisiin positiivisiin puoliin. Tässä osiossa vastanneilta kysyttiin ensin, tietävätkö he mitä heiltä odotetaan etätyössä, työskentelevätkö he mielestään tehokkaammin etätyössä sekä ovatko työaikajärjestelyt muuttuneet joustavammaksi ja saako vapaata ottaa joustavammin. Mitä varsinaisiin hyviin puoliin tulee, vastaajia pyydettiin ottamaan kantaa siihen, missä määrin he arvostavat etätyön tuomaa joustavuutta, onko heidän elämänlaatunsa parantunut etätyön ansiosta, onko arjesta tullut miellyttävämpää, onko työn ja arjen yhdistämisestä tullut helpompaa ja onko heillä enemmän energiaa etätyön ansiosta (Kuvio 8).

Tulosten perusteella etätyöllä on ollut positiivisia vaikutuksia ja sen myönteisiä puolia arvostetaan. Enemmistö vastaajista (75 %, 629 henkilöä) katsoi tietävänsä, mitä heiltä odotetaan, kun he työskentelevät etänä.¹⁶ 81 % (681 henkilöä) arvosti etätyön työhön tuomaa joustavuutta.¹⁷ Selvästi pienempi määrä, mutta kuitenkin hieman yli puolet vastaajista (53 %, 440 henkilöä) oli sitä mieltä, että he työskentelevät etänä tehokkaammin.¹⁸

Osalla vastanneista siirtyminen etätyöhön oli muuttanut työpaikan työjärjestelyjä joustavammaksi. Etätyön aikana työpaikan työaikajärjestelyt olivat muuttuneet joustavammiksi 44 prosentilla (372 henkilöllä) vastanneista.¹⁹ 21 % (174 henkilöä) vastasi saavansa ottaa aiempaa helpommin vapaata silloin, kun se heille sopii.²⁰

Lähes puolet vastaajista (47 %, 391 henkilöä) katsoi elämänlaatunsa parantuneen etätyön ansiosta.²¹ 67 % (560 henkilöä) oli sitä mieltä, että arjesta oli tullut miellyttävämpää.²² Niiden osuus, joiden mielestä etätyö tuo arkeen enemmän joustavuutta, oli vielä suurempi (87 %, 727 henkilöä).²³ Sen sijaan vain noin puolet (49 %, 408 henkilöä) oli sitä mieltä, että heillä oli etätyön ansiosta enemmän energiaa.²⁴

¹⁶ 127 henkilöä, 15 % ei osannut sanoa.

¹⁷ 107 henkilöä, 13 % ei osannut sanoa.

¹⁸ 248 henkilöä, 30 % ei osannut sanoa.

¹⁹ 299 henkilöä, 36 % ei osannut sanoa.

²⁰ 415 henkilöä, 50 % ei osannut sanoa.

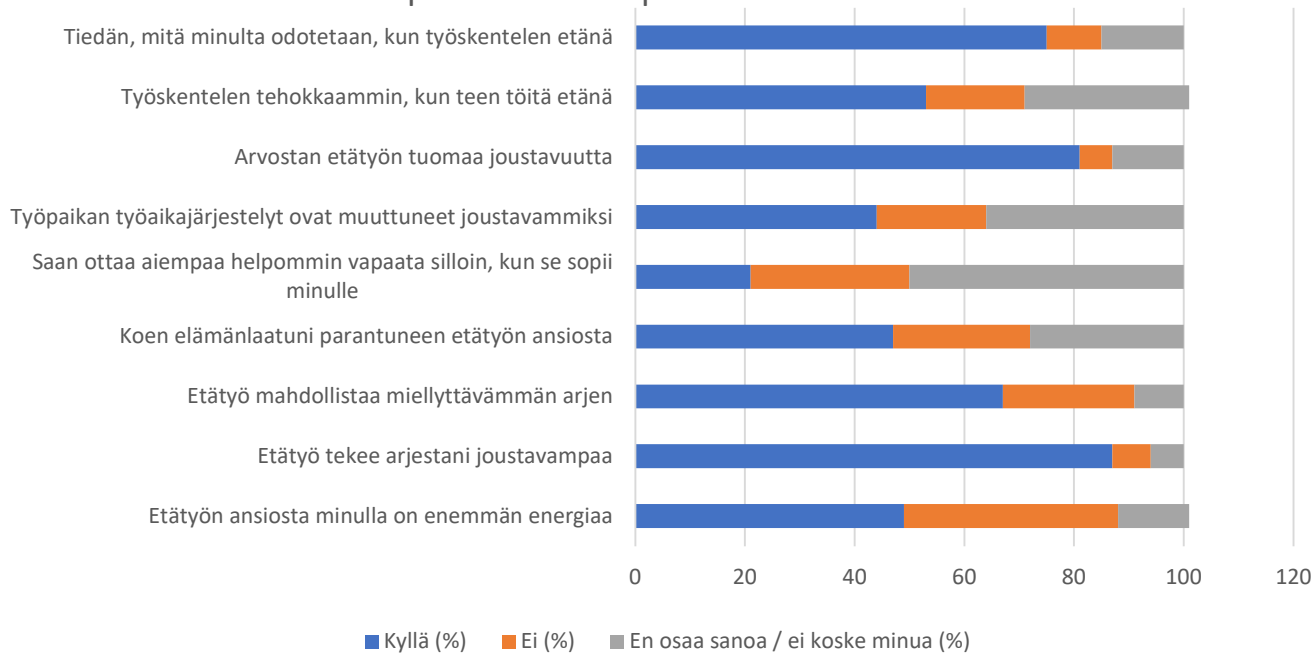
²¹ 237 henkilöä, 28 % ei osannut sanoa.

²² 75 henkilöä, 9 % ei osannut sanoa.

²³ 51 henkilöä, 6 % ei osannut sanoa.

²⁴ 105 henkilöä, 13 % ei osannut sanoa.

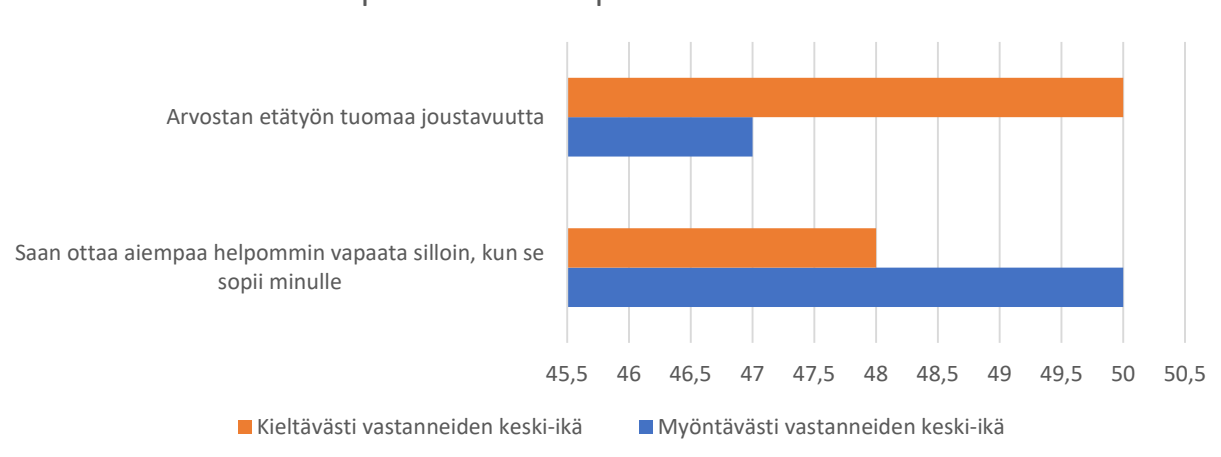
Kuvio 8. Kaikkien osallistujien vastaukset kysymyksiin etätyön hyvistä puolista koronapandemian aikana

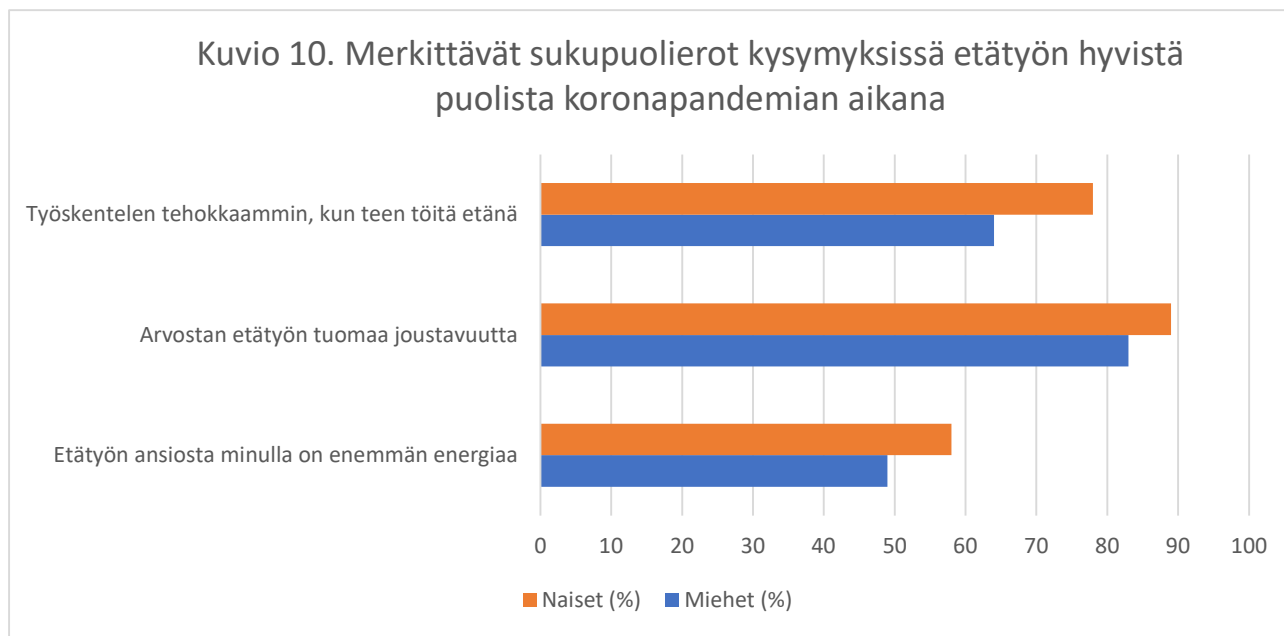
Eroja tutkittiin samojen aiemmin mainittujen ryhmien välillä. Pienempien ja suurempien kotitalouksien välillä ei ollut merkittäviä eroja, mutta muiden ryhmien väliset vertailut esitellään alla.

Myöntävästi ja kieltävästi vastanneiden ikään perustuvassa vertailussa esiin tuli jonkin verran eroja, ja eri kysymysten kohdalla erot olivat osittain erisuuntaisia (Kuvio 9). Eri ryhmät olivat kuitenkin iältään melko lähellä toisiaan. Niiden keski-ikä oli matalampi, jotka arvostivat etätyön työhön tuomaa joustavuutta (myöntävästi vastanneiden keski-ikä 47 vuotta, kieltävästi vastanneiden 50 vuotta). Vanhemmat vastaajat olivat useammin sitä mieltä, että heidän on aiempaa helpompaa ottaa töistä vapaata itselle sopivana aikana (myöntävästi vastanneiden keski-ikä 50 vuotta, kieltävästi vastanneiden 48 vuotta).

Kuvio 9. Merkittävät ikäerot kysymyksissä etätyön hyvistä puolista koronapandemian aikana

Naiset olivat yleisesti ottaen tyytyväisempiä etätyön tuomaan joustavuuteen (Kuvio 10). He olivat selvästi useammin sitä mieltä, että he työskentelevät tehokkaammin etänä (myöntävästi vastanneita naisista 78 %, 337 henkilöä, miehistä 64 %, 100 henkilöä). Sukupuolten välillä oli samantyyppinen, vaikkakaan ei yhtä suuri ero myös sen kysymyksen kohdalla, arvostaako vastaaja etätyön tuomaa joustavuutta (myöntävästi vastanneista naisista 89 %, 493 henkilöä, miehistä 83 %, 184 henkilöä). Eroa oli myös siinä, koettiinko etätyön ansiosta olevan enemmän energiaa (naisista kyllä 58 %, 307 henkilöä, miehistä 49 %, 99 henkilöä).

Etätyön korostuneet huonot puolet

Etätyön hyvien puolien lisäksi tutkittiin mahdollisiin huonoihin puoliin liittyviä tekijöitä. Vastaajia pyydettiin kertomaan, hämärtyykö työn ja vapaa-ajan välinen ero etänä työskennellessä ja tekevätkö he enemmän ylitöitä tai työtunteja, joita he eivät merkitse työaikakirjanpitoon. Etätyön tuomia sosiaalisia muutoksia tutkittiin kysymällä, miten sosiaalisten kontaktien puute on vaikuttanut sekä mikä merkitys on ollut sillä, että kollegoita tavataan vähemmän kasvotusten ja miten fyysisten tapaamisten puuttuminen on vaikuttanut heidän työnsä laatuun tai työn tekemisen iloon. Lopuksi osallistujilta kysyttiin, onko työvälineissä tai työergonomiassa ollut puutteita ja onko heillä ollut enemmän tuki- ja liikuntaelinten vaivoja (Kuvio 11).

Enemmistöllä vastaajista on ollut etätyön aikana ongelmia rajan vetämisessä työn ja vapaa-ajan välillä. Noin kaksi kolmasosaa (65 %, 546 henkilöä) oli sitä mieltä, että vapaa-ajan ja työajan välinen ero oli hämärtynyt etänä työskennellessä.²⁵ 41 % (341 henkilöä) oli tehnyt etänä ollessaan enemmän lisä- tai ylityötunteja viikkoa kohden.²⁶ Suunnilleen yhtä suuri

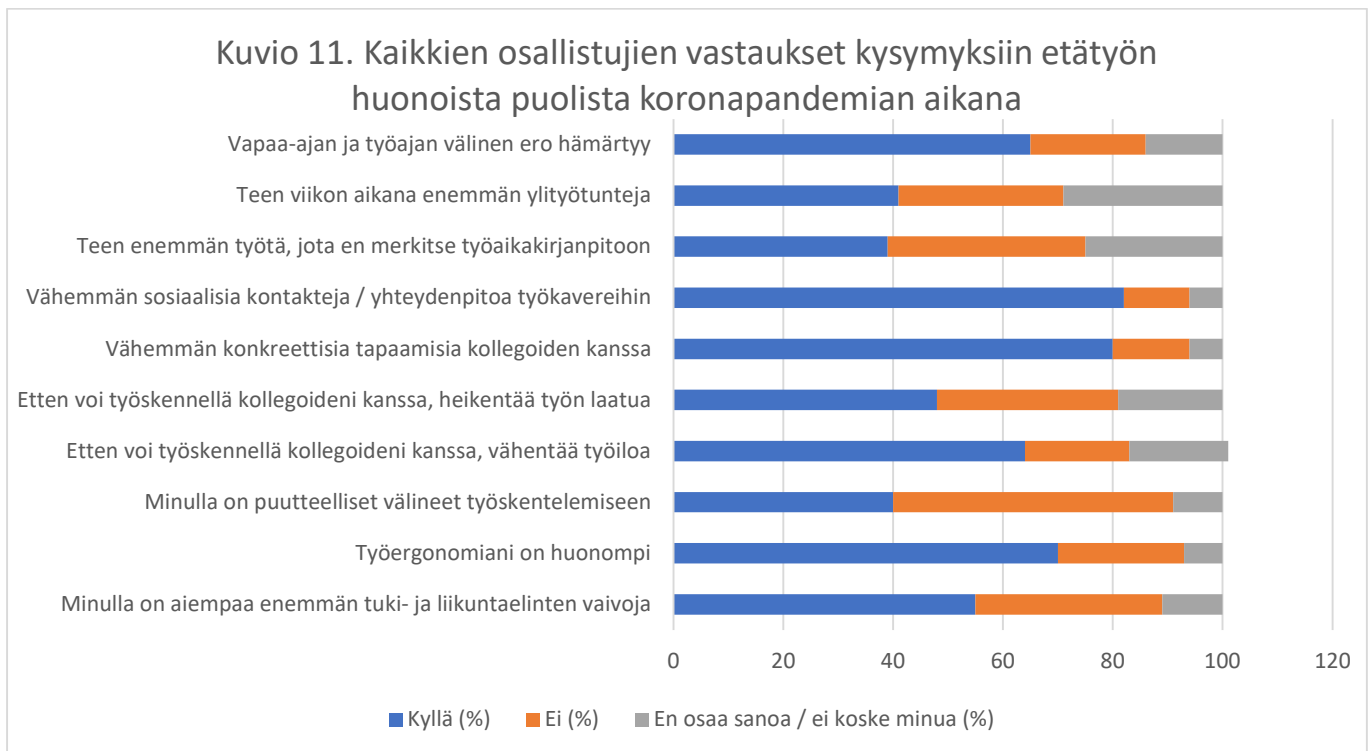
²⁵ 116 henkilöä, 14 % ei osannut sanoa.

²⁶ 246 henkilöä, 29 % ei osannut sanoa.

osuus vastaajista (39 %, 328 henkilöä) oli tehnyt enemmän työtä, jota he eivät olleet merkinneet työaikakirjanpitoon.²⁷

Se, etteivät vastaajat voineet työskennellä kasvotusten kollegoidensa kanssa, oli ongelmallista sekä vastaajien oman hyvinvoinnin että työnteon kannalta. 82 % (689 henkilöä) koki kielteiseksi sen, että yhteydenpito kollegoihin on vähempi etätöön aikana.²⁸ Konkreettisten tapaamisten puute kollegoiden kanssa koettiin vastaamalla samansuuntaisesti (80 %, 668 henkilöä).²⁹ Vähän alle puolen mielestä (48 %, 403 henkilöä) laadukkaan työn tekemistä vaikeutti se, etteivät he voineet työskennellä kasvotusten kollegoidensa kanssa.³⁰ Vielä tätä suuremman vastaajamäärän mielestä (64 %, 532 henkilöä) sillä oli negatiivinen vaikutus työn tekemisen iloon.³¹

Työvälineiden suhteen tilanne oli toisenlainen: 40 %, 336 henkilöä vastasi, että heillä on ollut etätöössä puutteelliset työvälineet.³² Tätä paljon suurempi joukko (70 %, 587 henkilöä) oli sitä mieltä, että työergonomia oli huonontunut etätöössä.³³ Lisäksi 55 prosentilla (458 henkilöä) oli ollut aiempaa enemmän tuki- ja liikuntaelinten vaivoja (olkapää-, selkä- tai nivelkipuja).³⁴

²⁷ 212 henkilöä, 25 % ei osannut sanoa.

²⁸ 52 henkilöä, 6 % ei osannut sanoa.

²⁹ 53 henkilöä, 6 % ei osannut sanoa.

³⁰ 160 henkilöä, 19 % ei osannut sanoa.

³¹ 147 henkilöä, 18 % ei osannut sanoa.

³² 73 henkilöä, 9 % ei osannut sanoa.

³³ 62 henkilöä, 7 % ei osannut sanoa.

³⁴ 93 henkilöä, 11 % ei osannut sanoa.

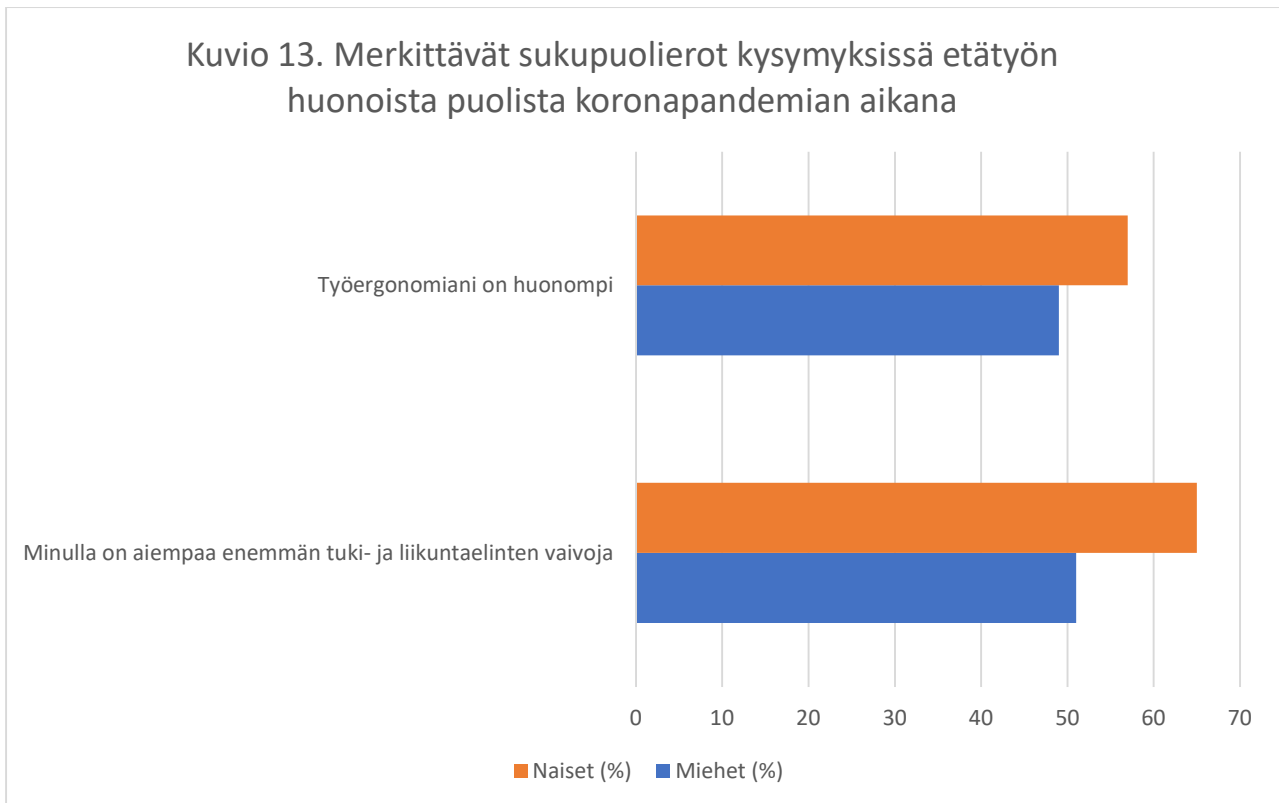
Ryhmien välisissä vertailuissa tutkittiin samoja ryhmiä, jotka ovat kerrottu aikaisemmin. Kotitalouden kokoon perustuvissa vertailuissa ei tullut esille merkittäviä eroja, joten niitä ei käsitellä alla.

Ikään perustuvat vertailut osoittivat, että nuoremmat ovat kärsineet etätyössä enemmän sekä sosiaalisten kontaktien puutteesta että huonommasta työergonomiasta (Kuvio 12). Nuoremmilla oli ollut vähemmän sosiaalisia kontakteja tai yhteydenpitoa työkavereihin (myöntävästi vastanneiden keski-ikä 47 vuotta, kieltävästi vastanneiden 49 vuotta). Sekä niiden keski-ikä oli matalampi, joiden mielestä kollegoiden välisten kontaktien vähentyminen vaikeuttaa laadukkaan työn tekemistä (myöntävästi vastanneiden keski-ikä 46 vuotta, kieltävästi vastanneiden 49 vuotta), että niiden, joiden mielestä se vähentää työn iloa (myöntävästi vastanneiden keski-ikä 46 vuotta, kieltävästi vastanneiden 50 vuotta).

Sama pätee kysymykseen siitä, onko etätyö heikentänyt työergonomiaa ja onko tästä aiheutunut terveysongelmia: Nuoremmista merkittävästi suurempi osa vastasi, että heidän työergonomiansa on ollut huonompi (myöntävästi vastanneiden keski-ikä 47 vuotta, kieltävästi vastanneiden 50 vuotta). Nuorilla oli enemmän tuki- ja liikuntaelinten vaivoja (myöntävästi vastanneiden keski-ikä 47 vuotta, kieltävästi vastanneiden 49 vuotta) ja myös työvälineet olivat puutteellisemmat (myöntävästi vastanneiden keski-ikä 46 vuotta, kieltävästi vastanneiden 48 vuotta).

Naisten vastaukset korostuivat kahden kysymyksen kohdalla (Kuvio 13). Heistä merkittävästi suurempi osa (60 %, 258 henkilöä) oli tehnyt enemmän ylitöitä verrattuna miehiin (50 %, 81 henkilöä). Naiset olivat myös jonkin verran useammin sitä mieltä, että tuki- ja liikuntaelinten vaivoja oli enemmän (myöntävästi vastasi 348 naista, 65 %, ja 107 miestä, 51 %).

Etätö koronapandemian jälkeen

Lopuksi kysyttiin, mitä mieltä osallistujat ovat etätöön jatkumisesta koronapandemian jälkeen. Osallistujat saivat vastata, pitävätkö he tärkeänä mahdollisuutta työskennellä työnantajan tiloissa tulevaisuudessa, kuinka paljon he haluaisivat työskennellä etänä viikossa, mahdollistaako heidän asumisensa ja elämäntilanteensa sujuvan työskentelemisen kotoa käsin tulevaisuudessa ja pitäisikö työnantajan maksaa etätöössä kaikki työtarvikkeisiin ja -varusteisiin sekä nettiin liittyvät kulut (Kuvio 14).

Selvä enemmistö vastanneista (70 %, 588 henkilöä) piti tärkeänä, että heillä on mahdollisuus myös jatkossa työskennellä työnantajan tiloissa.³⁵ Etätöön jatkamiselle oli kuitenkin hyvin suuri kannatus. Kysymykseen kuinka paljon etätöitä vastaaja haluaisi tehdä keskimäärin viikossa, vastattiin seuraavasti:

ei ollenkaan, 6 % (51 henkilöä)

20–40 % työajasta, 34 % (288 henkilöä)

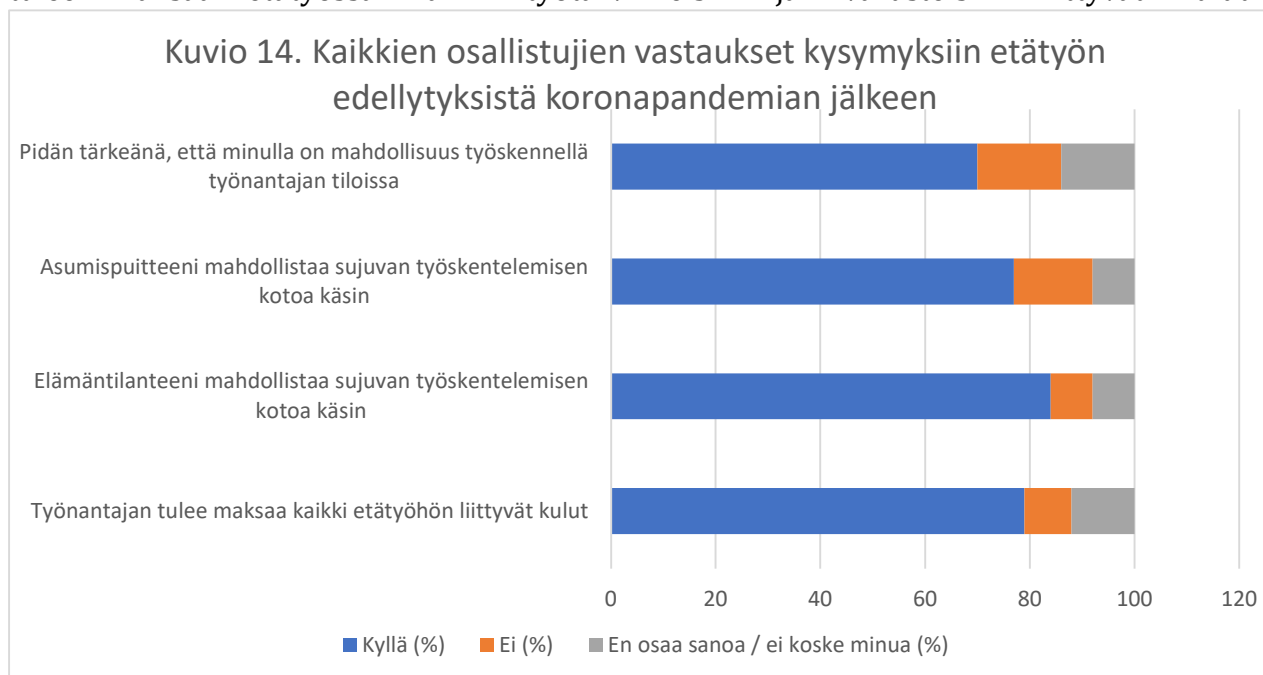
50–75 % työajasta, 48 % (399 henkilöä)

100 % työajasta, 6 % (52 henkilöä).³⁶

³⁵ 119 henkilöä, 14 % ei osannut sanoa.

³⁶ 48 henkilöä, 6 % ei osannut sanoa.

77 % (643 henkilöä) oli sitä mieltä, että heidän asumispuitteensa mahdollistaa etätöy.³⁷ 84 % (706 henkilöä) katsoi elämäntilanteensa mahdollistavan sujuvan työskentelemisen etänä.³⁸ Suunnilleen yhtä suuri osa vastaajista (79 %, 660 henkilöä) oli sitä mieltä, että työnantajan tulee maksaa etätöyössä kaikki työtarvikkeisiin ja -varusteisiin liittyvät kulut.³⁹

Ryhmiä välisissä vertailuissa tutkittiin samoja ryhmiä, jotka ovat aikaisemmin mainittu. Vain merkittävät erot esitellään alla. Miesten ja naisten välillä ei ollut eroja, eikä niitä siksi mainita.

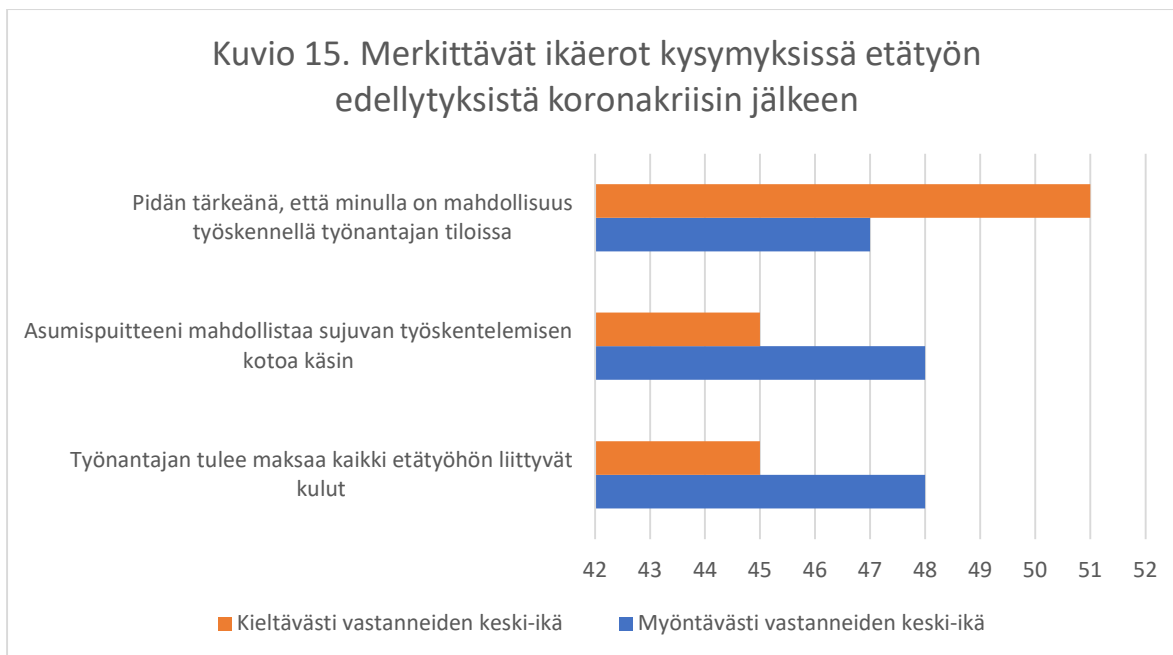
Vanhemmilla vastaajilla oli mielestään paremmat edellytykset etätöy jatkossa (Kuvio 15). Ne, jotka pitivät tärkeänä mahdollisuutta työskennellä työnantajan tarjoamissa tiloissa, olivat merkittävästi nuorempia kuin ne, jotka eivät olleet samaa mieltä (myöntävästi vastanneiden keski-ikä 47 vuotta, kieltävästi vastanneiden 51 vuotta). Sen sijaan niiden keski-ikä oli korkeampi, joiden asumistilanne mahdollistaa hyvin etätöy (myöntävästi vastanneiden keski-ikä 48 vuotta, kieltävästi vastanneiden 45 vuotta). Ne, joiden mielestä työnantajan pitäisi maksaa kaikki tarvittavat työtarvikkeet ja -varusteet, olivat myös merkittävästi vanhempia (keski-ikä 48 vuotta) kuin ne, jotka vastasivat tähän kysymykseen kieltävästi (45 vuotta).

³⁷ 68 henkilöä, 8 % ei osannut sanoa.

³⁸ 65 henkilöä, 8 % ei osannut sanoa.

³⁹ 101 henkilöä, 12 % ei osannut sanoa.

Kuvio 15. Merkittävät ikäerot kysymyksissä etätyön edellytyksistä koronakriisin jälkeen

Kotitalouden koko vaikutti suunnilleen sillä tavalla kuin voi olettaakin. Ne, jotka elivät suuremmassa kotitaloudessa (yli kolme henk. samassa kotitaloudessa), olivat merkittävästi harvemmin (myöntävästi vastanneita 85 %, 253 henkilöä) sitä mieltä, että heidän elämäntilanteensa mahdollistaa etätyön hyvin kuin pienemmässä kotitaloudessa elävät henkilöt (myöntävästi vastanneita 95 %, 452 henkilöä).

Lopuksi

Tutkimus antaa paljon käyttökelpoista tietoa siitä, kuinka Suomen Journalistiliiton työsuhteiset jäsenet ovat kokeneet koronapandemian aiheuttamat äkilliset muutokset työhönsä. Koronapandemian aikana suurin osa vastaajista oli määrätty etätyöhön. Muutos on suuri ottaen huomioon sen, että ennen koronapandemiaa vain pieni osa vastaajista oli tehnyt usein etätyötä.

Tutkimuksen tulosten perusteella työtehtävien määrä on kasvanut jonkin verran koronapandemian aikana ja etätyöhön siirtymisen myötä. Työnantajat saavat yleisesti ottaen hyvän arvosanan toiminnastaan koronapandemian aikana. Sama pätee tiedottamiseen tartuntavaarasta ja muuhun kommunikaatioon työnantajan ja työntekijöiden välillä.

Tulosten perusteella etätyöllä on työntekijän hyvinvointia ja myös tuottavuutta lisääviä puolia. Työntekijöistä suurin osa arvosti erityisesti etätyön tuomaa joustoa arkeen ja työhön. Arki oli muuttunut yli puolella miellyttävämmäksi ja noin puolet vastaajista koki elämänlaatunsa parantuneen, energiaa olevan aiempaa enemmän sekä työskentelevänsä tehokkaammin etänä.

Hyvien puolien rinnalla etätyöllä on ollut myös toisenlaisia hyvinvointia ja jaksamista haittaavia puolia. Kaksi kolmasosaa osallistujista koki vapaa-ajan ja työajan välisen rajan hämärtyneen, ja suurin osa vastanneista piti kollegoiden välisten sosiaalisten kontaktien puutetta suurena ongelmana niin työn tekemisen ilon kuin työn laadun kannalta. Huomattavaa on myös se, että vastanneista noin neljäkymmentä prosenttia oli tehnyt aiempaa enemmän

ylitöitä sekä työtä, jota ei merkitä työaikakirjanpitoon. Yli puolella oli etätöihin tarvittavat työvälineet, mutta toisaalta melkein kolme neljäsosaa osallistujista oli sitä mieltä, että työergonomia oli huonontunut ja yli viidelläkymmenellä prosentilla vastaajista oli ollut aiempaa enemmän fyysisiä terveysongelmia huonomman työergonomian vuoksi.

Nuoremmat vastaajat ja naiset ovat kokeneet etätöiden hankalampana. Nuoremmilla oli ollut yleisesti ottaen suurempi työtaakka, ja he olivat kärsineet enemmän tilan puutteesta. He olivat tutkimuksessa tyytymättömämpiä siihen, kuinka rehellisesti ja selkeästi työnantaja oli kommunikoinut koronapandemian aikana. He kokivat vahvemmin kielteiseksi sen, etteivät he voi työskennellä kasvotusten kollegojensa kanssa. Nuoremmilla oli myös ollut huonompi työergonomia ja enemmän siitä johtuvia terveysongelmia.

Naiset olivat työskennelleet etänä koronapandemian aikana jonkin verran enemmän kuin miehet. He olivat jonkin verran vähemmän tyytyväisempiä yhteydenpitoon työnantajansa kanssa koronapandemian aikana kuin miehet, ja he olivat tehneet enemmän ylitöitä. Toisaalta naiset kokivat saaneensa enemmän energiaa ja arvostavansa etätöiden tuomaa joustavuutta enemmän kuin miehet. Heillä oli kuitenkin ollut enemmän huonosta työergonomiasta johtuvia fyysisiä terveysongelmia kuin tutkimukseen osallistuneilla miehillä.

Etätöiden koettuja hyviä puolia ilmentää se, että enemmistö vastanneista haluaisi jatkossa työskennellä merkittävässä määrin etänä myös koronapandemian jälkeen. Vain pieni osa kannatti täysimääräistä etänä tai työpaikalla työskentelemistä. Näin ollen niin sanotulle hybridimallille, jossa on mahdollisuus tehdä vuoron töitä etänä ja työpaikalla, näyttäisi olevan yleisesti vahva kannatus. Tulosten perusteella etätöiden jatkuessa työpaikoilla tulisi kiinnittää huomiota työntekijöiden väliseen sosiaaliseen kanssakäymiseen, työergonomiaan sekä jaksamiseen ja tehtävän työn määrään. Huomioon on otettava myös se, ettei etänä työskenteleminen sovellu jokaiselle työntekijälle vaan työntekijäkohtaiset tarpeet ja erot voivat vaihdella.